

OPINIE

Houd kennis vast voor het Noorden

Noord-Nederland blijft achter op het gebied van innovatie. Het vasthouden van kennis en een betere samenwerking tussen bedrijfsleven en onderzoek kunnen helpen.

EELKO HUIZINGH

Nederland scoort in Europa als *innovation leader* en heeft twee provincies in de Europese top 25 (DvhN, 07/09). Maar binnen Nederland bungelt Noord-Nederland in de innovatie-achterhoede. Van de 12 Nederlandse provincies staat Groningen op nummer 7, Drenthe op 10 en Friesland sluit de rij op 12. Wat zijn de innovatieverschillen tussen de drie noordelijke provincies? Voor welke uitdagingen zien zij zich gesteld?

De vergelijking is gebaseerd op de recent door de EU gepubliceerde Regional Innovation Scoreboard. Hierin worden 238 Europese regio's op 17 innovatiecriteria met elkaar vergeleken. Deze criteria zijn onder meer opleidingsniveau, onderzoeksklimaat, uitgaven aan onderzoek & ontwikkeling (O&O), de mate waarin bedrijven innovaties realiseren en werkgelegenheid.

Veel verschillen tussen de drie noordelijke provincies zijn terug te voeren op de aanwezigheid van diverse onderzoeksinstituten in Groningen. Vooral dankzij RUG en UMCG scoort Groningen veel hoger op meerdere indicatoren die samenhangen met onderzoek. Om dezelfde reden scoort Groningen aanzienlijk hoger op de factor overheidsuitgaven aan O&O en in mindere mate ook op het percentage inwoners met een hbo- of universitaire opleiding.

Friesland en Drenthe zouden natuurlijk kunnen proberen om gerenommeerde onderzoeksinstituten aan te trekken. Dat zou ze weliswaar een hogere score op de Europese ranglijst opleveren, maar verstandiger lijkt het om de samenwerking tussen het bedrijfsleven in deze provincies en de diverse onderzoeksinstituten in Groningen te versterken. Dat voorkomt versnippering en maakt het mogelijk om toch te profiteren van hoogwaardige kennis. Dit zou het voor beide provincies ook mogelijk moeten maken om hun forse achterstand in het percentage inwoners dat een training heeft gevolgd (*lifelong learning*) goed te maken.

Opvallend in het rapport is dat de drie provincies verder niet zo sterk van elkaar afwijken. Friesland scoort aanzienlijk beter op bedrijfsinvesteringen in O&O, maar weer lager op werkgelegenheid in hightech-sectoren en kennisintensieve dienstverlening. Drenthe scoort opvallend hoger op het aantal aanvragen van bescherming van modellen bij de EUIPO, het Europees bureau voor intellectueel eigendom, maar weer lager als het gaat om octrooi-aanvragen.

Groninger hoogleraren bij het begin van het academisch jaar. De aanwezigheid van de Rijksuniversiteit bezorgt Groningen een voorsprong op het gebied van innovatie. FOTO ARCHIEF DUNCAN WIJTING

Te veel noorderlingen trekken weg na hun afstuderen

Er zijn dus uiteraard verschillen tussen de drie provincies, vooral voortkomend uit het gegeven dat Groningen zoveel hoger scoort op factoren die samenhangen met onderzoek, maar verder biedt de vergelijking tussen de drie noordelijke provincies op basis van dit rapport niet veel nieuwe bruikbare inzichten.

Het blijkt nuttiger om een vergelijking te maken met Utrecht, de koploper onder de Nederlandse provincies. Allereerst valt op dat Utrecht op veel punten helemaal niet zoveel beter scoort dan (met name) Groningen. De verschillen zitten vooral in drie aspecten. Ten eerste het percentage van de bevolking met een hbo- of universitaire studie. Hierop scoort Utrecht heel veel hoger. Het is een gevolg van een bekend fenomeen: noorderlingen zijn niet minder intelligent, maar trekken na hun afstuderen veel vaker naar de Randstad dan dat dit andersom gebeurt. Ook Zeeland en in mindere mate Limburg kampen met dit probleem. Ten tweede scoort Utrecht aanzienlijk hoger als het gaat om werkgelegenheid in hightech-sectoren en kennisintensieve dienstverlening. En wellicht hiermee samenhangend ook op een aantal maatstaven voor bescherming van intellectueel eigendom, zoals octrooien en handelsmerken. Tot slot scoort Utrecht heel veel hoger

op publicaties voortvloeiend uit publiek-private samenwerking. Dit suggereert dat in Utrecht onderzoeksinstituten en bedrijfsleven op het gebied van O&O nauwer met elkaar verweven zijn dan dat in het Noorden het geval is.

De vergelijking met Utrecht biedt aanknopingspunten voor aanbevelingen voor Noord-Nederland: we moeten zorgen dat we niet alleen onze noordelijke jeugd hoog opleiden, maar ook dat deze na de studie hier blijft werken en wonen. En blijft leren (*lifelong learning*). Studenten moeten tijdens hun studie ervaren dat er ook in het Noorden uitdagende banen bij boeiende bedrijven op hoog niveau zijn. Bovendien is het belangrijk dat de noordelijke steden uitstralen dat ze op cultureel gebied op kunnen tegen de Randstad.

Een tweede aanbeveling is dat verdere versterking van de samenwerking tussen onderzoeksinstituten en bedrijfsleven een aandachtspunt blijft. Diverse organisaties houden zich hier al mee bezig, zoals de Hanze, TNO, Lifelines en de Energy Academy, maar voor het noordelijk bedrijfsleven liggen er meer kansen. Immers, innovatie stoelt op nieuwe kennis, maar uiteindelijk gaat het om het toepassen van die nieuwe kennis in hoogwaardige nieuwe producten, processen en diensten. En die worden ontwikkeld door ondernemende, creatieve mensen die werken op de grens van het weten.

Dr. Eelko Huizingh is universitair hoofddocent innovatiemanagement, directeur van expertisecentrum Vinci van de Rijksuniversiteit Groningen en auteur van het boek *Innovatiemanagement*.